

De westerse samenleving zoekt naar beleving en ervaring. Er wordt gesproken van een belevingscultuur. Professionals in reclame, media en kunst begrijpen dat een boodschap met beleving en ervaring mensen kan boeien, betekenis kan overbrengen en op een intense manier hun innerlijk kan raken. Zending is traditioneel gericht op de verkondiging van het Woord. Bij zending in de vorm van 'daad' beperken christenen zich vaak tot hulpverlening. Kunnen we in de zending niet veel meer doen met de belevingscultuur?

Belevingscultuur is open doel voor zending

Vrijheid, www.lydiajonkman.nl

Diederick Eikelboom
ECM

De sterke aandacht die er op dit moment is voor beleving wordt gezien als een reactie op de rationalistische cultuur van de Verlichting. Een reactie op een cultuur waarin woorden en argumenten belangrijk waren. In deze op de ratio gerichte cultuur mocht men niet op het gevoel vertrouwen, niet op de zintuigen. Ondertussen is het behoorlijk doorgedrongen dat het modernistische verhaal van de Ratio is omgevallen.

In de belevingscultuur mogen juist alle zintuigen ingeschakeld worden: voelen, aanraken, horen, ruiken en proeven. Bij beleven gaat het om een innerlijke ervaring, een gevoel van behaaglijkheid, genot, spanning of geluk. De belevingscultuur wordt sterk aangewakkerd door de media. Internet, tv en film gaan een steeds groter deel uitmaken van de vrije tijd in de westerse wereld. Het voorziet de samenleving van een niet aflatende stroom van beelden en ideeën, een voortdurende prikkeling van zintuigen.

De belevingscultuur is een verschijnsel wat de westerse wereld in volle omgang aangaat. Wat de betekenis is voor de wereldwijde zending, zal afhangen van de cultuur. De westerse belevingscultuur heeft vaak te maken met een individuele oriëntatie van de samenleving. In een samenleving met een meer collectieve oriëntatie zal de functie van beleven verschillen. Ook heeft de westerse belevingscultuur te maken met welvaart. In sommige andere culturen, waar zendingswerk gedaan wordt, spreek je eerder

van een *overlevings-* dan van een belevingscultuur. Tegelijk is het duidelijk dat in een globaliserende wereld scheidslijnen vervagen. Ten minste in stedelijke situaties wereldwijd zal deze cultuur aanwezig zijn.

Zingeving

Hoe staan christenen in de belevingscultuur? Zeker stoere missionair georiënteerde christenen kunnen met een 'gij-geheel-anders' geuzenmentaliteit zich afzetten tegen deze cultuur en eenzijdig op het woord gericht blijven. Desnoods degelijk onderbouwd door het bijbelse argument dat geloven uiteindelijk toch uit het Woord moet komen (Romeinen 10). Maar christenen kunnen ook de belevingscultuur omarmen om hun eigen christelijke subcultuur te versterken. Met gebruik van multimedia, professionele muziek en gedreven sprekers worden volop de zintuigen aangesproken in erediensden. De missionaire betekenis hiervan kan nihil zijn: het is in de eerste plaats gericht op christenen zelf, de kloof naar ongelovigen kan in deze sterk naar christelijke beleving georiënteerde erediensden juist groot zijn. Zo'n dienst kan juist ook onaantrekkelijk zijn voor zoekers: in een steeds drukker wereld vol impulsen is ook een attractieve dienst waar intensief op de ervaring wordt ingezet dan niet de plek om tot een diepe zingevingervaring te komen.

Emo-programma's

Missionaire kansen worden pas dan gegrepen als de belevingscultuur niet alleen maar wordt weggezet als een platte hedonistische emo-cultuur. Het biedt kansen als begrepen wordt dat in deze cultuur mensen rusteloos verlangen naar zin. Mensen willen méér dan huisje-boompje-beestje. Mensen willen leven. Socioloog van de belevingscultuur Gerard Schultze beschrijft de veranderende oriëntatie in onze cultuur van 'Aussenorientierung' naar 'Innenorientierung'

(van buiten naar binnen). Belevingen die worden opgezocht, grenzen dan ook aan religieuze ervaringen.

Bij christenen is er verlegenheid over de vraag hoe de belevingscultuur missionair kan worden gebruikt. Specialist op dit gebied in Nederland zou de Evangelische Omroep moeten zijn, expert in tranentrekkende emo-programma's. Toch geeft Andries Knevel aan in een recent interview bij het 40-jarig bestaan van de EO dat de missionaire effecten van het werk van de EO gering zijn. Het is dan ook verdraaid lastig om een hyperindividuele innerlijke ervaring van het geloof over te brengen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit programma's als *Catherine zoekt God* of *Henny zoekt God*.

In het pas verschenen boek *'Alles wat je hart begeert'*, een uitgave van de Stichting Reformatorische Wijsbegeerte, wordt de belevingscultuur in kaart gebracht. De missionaire betekenis van deze cultuur: het uitreiken naar ongelovigen die in een belevingscultuur rusteloos op zoek zijn naar zin, wordt in dit boek helaas niet uitgewerkt.

Gewone schepping

Een rondgang in mijn eigen organisatie laat zien dat zendingswerkers op de 'belevingsgolflengte' zoeken naar vormen waarin relaties kunnen ontstaan om daarin het Evangelie te kunnen delen.

Zo ontvangen Jan en Elisabeth Anema gasten op hun boerderij in de Alentejo (Portugal). Deze gasten worden gecoacht en begeleid. "In het Westen is er een risico dat mensen vastlopen in een technische en maakbare wereld waar enorm veel van ze verwacht wordt. In een belevingscultuur kunnen

mensen dan vluchten in de kick van allerlei extreme ervaringen", stelt Jan Anema. Op hun boerderij kunnen mensen in de gewone realiteit, tussen de koeien, weer een realistische kijk op het leven krijgen. Niet in het buitengewone, maar in de gewone werkelijkheid kan God zich bekend maken.

Vanuit een vergelijkbare visie werkt de christelijke schilder Lydia Jonkman. Ze schildert gedeeltelijk in Groningen en in Italië. In haar werk etaleert ze niet allerlei christelijke symbolen, maar "gewone schepping die barst van kleur, creativiteit en veelzijdigheid. Dan voel ik aan één kant eerbied maar tegelijk komt Hij als Vader in de schepping ook heel dichtbij", zegt Jonkman. Met haar schilderijen communiqueert ze Gods werkelijkheid. Ook organiseert ze schilderworkshops om anderen mee te nemen in dat proces.

Lydia Jonkman, foto G.J. Rodenboog

Het organiseren van christelijke kampen is één van de best ontwikkelde en effectieve strategieën om in te spelen op de belevingscultuur. Deze kampen hebben een grote spirituele invloed, zo blijkt uit Brits onderzoek van *Christian Research* in 2005. In Kroatië werkt ECM met jongeren in zomerkampen. Daar wordt volop gebruik gemaakt van belevings-elementen: er is een klimwand, een beleving waarin je grenzen kunt verleggen en angsten overwint. Waarin je leert vertrouwen op anderen. ECM-werker Bert Uenk ontwikkelt een educatieve tuin waarin jongeren zich kunnen verwonderen over de schepping én tegelijk respect voor de Schepper leren.

In Italië is het werk van ECM sterk verbonden met media. De zendingswerkers speelden in op de belevingscultuur door aan te sluiten bij Mel Gibsons film 'The Passion of Christ' in 2004. Omdat dit team radiozendtijd heeft, kon snel gereageerd worden op de film. Er werden radiocommercials gemaakt waarin mensen naar een website werden geleid. Op de website was informatie over de echte Jezus van de film. Mensen konden met anderen chatten over de film, die veel impact had. Geïnteresseerden werden naar gespreksgroepen en cursussen geleid om verder te praten over geloven.

Uitdaging

In een wereld waar de belevingscultuur sterke invloed heeft, is het onnodig voor de zending om zich af te zetten tegen de belevingscultuur. Het is ineffectief om gebruik te maken van een eenzijdig op het Woord georiënteerde presentatie van het Evangelie. Het is voor christenen een valkuil de belevingscultuur aan te wenden voor versterken van de eigen subcultuur en zich daarmee verder in eigen gemeenschappen terug te trekken. Het is onze missionaire uitdaging om met de creatieve middelen die er zijn af te stemmen op de rusteloos naar zin zoekende mens.

www.ecmnl.nl

Bij dit artikel is gebruik gemaakt van: 'Alles wat je hart begeert', onder redactie van Jan van der Stoep, Roel Kuiper, Timon Ramaker, 2007, Buijten & Schipperheijn, Amsterdam.

ECM heeft op 15 maart 2008 een themadag met als titel [Be]leef, het Evangelie voor Europa gehouden.

Christenen
omarmen de
belevings-
cultuur om
hun eigen
christelijke
subcultuur
te versterken